

Ομοιοπαθητική: λόγος εναντίον (Σπύρος Σφενδουράκης, επ. καθ. Βιολογίας παν/μίου Πατρών)

Date : Φεβρουαρίου 26, 2008

Επιστολή του επ. καθηγητή Βιολογίας κ. Σπ. Σφενδουράκη ανατέμνει το μεθοδολογικό ζήτημα ένταξης της Ομοιοπαθητικής στο ακαδημαϊκό μας σύστημα και συγκεκριμένα στον μεταπτυχιακό κύκλο σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, ως απάντηση στο άρθρο του κ. Γ. Βυθούλκα που δημοσιεύθηκε την περασμένη Κυριακή στο BHMAScience Το άρθρο του κ. Βυθούλκα στο «BHMAScience» της 17ης Φεβρουαρίου 2008 (σελ. 10/56) με τίτλο «[Νέα σελίδα στην επιστημονική έρευνα θεραπευτικών συστημάτων](#)» έρχεται, προφανώς, ως απάντηση στις [διαμαρτυρίες πολλών επιστημόνων](#) για την ίδρυση Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) με αντικείμενο την Ομοιοπαθητική στο Τμήμα Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Ο κ. Βυθούλκας επιχειρεί να τεκμηριώσει τη σχέση του τμήματος αυτού με την Ομοιοπαθητική προσφεύγοντας στον κοινό τόπο της συστημικής θεώρησης του αντικείμενου των δύο πεδίων. Η προσέγγιση αυτή, πέρα από το σαθρό επιστημολογικό υπόβαθρό της, συνιστά πρόδηλη υπεκφυγή και προσπάθεια αποπροσανατολισμού των αναγνωστών από την ουσία των κατηγοριών που δέχεται η Ομοιοπαθητική.

Ας πάρουμε τα πράγματα με τη σειρά. Προφανώς η αποκαλούμενη «συστημική» θεώρηση δεν είναι ίδιον ούτε της Μηχανικής ούτε της Ιατρικής, αφού σε πλήθος επιστημονικά πεδία έχουν αναπτυχθεί ανάλογες προσεγγίσεις. Σύμφωνα με την επιχειρηματολογία του κ. Βυθούλκα, η Ομοιοπαθητική θα μπορούσε να ενταχθεί σε οποιοδήποτε τμήμα περιλαμβάνει στα αντικείμενά του τη μελέτη σύνθετων συστημάτων. Αρα, γιατί όχι «εναλλακτική» ιατρική και στους αεροναυπηγούς, στα τμήματα που ασχολούνται με την Οικολογία (π.χ., Βιολογίας, Περιβάλλοντος), στις Οικονομικές Επιστήμες κτλ.; Η προσπάθεια τεκμηρίωσης της διοργάνωσης ΠΜΣ Ομοιοπαθητικής από το συγκεκριμένο τμήμα σε αυτή τη βάση είναι τουλάχιστον αστεία για κάθε άνθρωπο που γνωρίζει στοιχειωδώς τις σχετικές έννοιες. Εννοείται επίσης ότι η έννοια της «συστημικής» προσέγγισης απέχει παρασάγγες από την απλοϊκή περιγραφή που κάνει ο κ. Βυθούλκας, ο οποίος εμφανίζεται να κομίζει γλαύκα εις Αθήνας. Λες και η ιατρική επιστήμη δεν γνωρίζει ότι ο οργανισμός λειτουργεί ως όλον.

Τα συστήματα όμως συγκροτούνται από επί μέρους υπο-συστήματα, συχνά ημι-αυτόνομα - σε μερικές περιπτώσεις ακόμη και εντελώς αυτόνομα -, τα οποία και αλληλεπιδρούν με σύνθετους τρόπους. Ετσι, για να χρησιμοποιήσω κι εγώ ένα απλοϊκό επιχείρημα, αν χαλάσει ένας πυκνωτής σε ένα σύνθετο «σύστημα», όπως ένα στερεοφωνικό συγκρότημα, αρκεί να τον αντικαταστήσουμε και το σύστημα θα

συνεχίσει να δουλεύει μια χαρά, χωρίς να απαιτηθεί κατά Βυθούλκα «συστημική θεραπεία» του. Σε άλλες περιπτώσεις, βέβαια, χρειάζεται πιο συνολική αντιμετώπιση, όπως όταν ενέχεται το ανοσοποιητικό σύστημα, π.χ. στα αυτοάνοσα νοσήματα κτλ. Οι απλές συμβουλές της προληπτικής ιατρικής, εξ όσων γνωρίζω, ισχύουν και για την «κλασική» ιατρική.

Η αντιμετώπιση του οργανισμού ως συστήματος που «αλληλεπιδρά με το περιβάλλον του ανταλλάσσοντας ύλη και ενέργεια» (στοιχειώδεις ορισμοί επιπέδου δημοτικού) δεν είναι ξένη στην «κλασική» ιατρική ούτε και συνιστά διαγνωστικό γνώρισμα της Ομοιοπαθητικής. Απλώς, όπως και στη σύγχρονη Οικολογία, η «ολιστική» αντιμετώπιση αυτού του τύπου δεν έχει καταφέρει να δώσει αποτελεσματικά εργαλεία για την κατανόηση και τον χειρισμό των συστημάτων, πέρα από την απλή περιγραφή τους. Ίσως στο μέλλον να φθάσουμε σε ένα επίπεδο κατανόησης των συστημάτων που να επιτρέπει την ολιστική αντιμετώπισή τους, αλλά αυτό θα επιτευχθεί μέσα από τη σταδιακή επιστημονική έρευνα.

Το κύριο πρόβλημα, λοιπόν, βρίσκεται ακριβώς εδώ. Η Ομοιοπαθητική παρουσιάζεται από τον κ. Βυθούλκα ως μέθοδος που αντιμετωπίζει τον οργανισμό ως «όλον», ως «σύστημα», σε αντίθεση (υποτίθεται) με την «κλασική» ιατρική. Μια τέτοια περιγραφή, όμως, αποκρύπτει το κρίσιμο γεγονός ότι οι ουσιαστικές αρχές της Ομοιοπαθητικής, οι οποίες και την καθιστούν διακριτή τόσο από άλλες υποτιθέμενα «εναλλακτικές» μεθόδους όσο και από την «κλασική» ιατρική, είναι βαθιά αντιεπιστημονικές, κάτι που αποτελεί και τον κύριο στόχο των επικριτών της. Προφανώς, ο μη ειδήμων αναγνώστης μπορεί να προσελκυστεί από μια «ολιστική» προσέγγιση στην ανθρώπινη υγεία αλλά, προσοχή, ΔΕΝ είναι αυτό το διακριτικό γνώρισμα της Ομοιοπαθητικής. Είναι χαρακτηριστικό ότι, κατά την πρόσφατη αυτή διαμάχη τουλάχιστον, όλοι όσοι αρθρογράφησαν επιχειρώντας να την υποστηρίξουν, απέφυγαν συστηματικά να αναφερθούν στις αρχές και στις παραδοχές της, οι οποίες και βρίσκονται εκτός της επιστήμης, και επικεντρώθηκαν σε εύπεπτα και παραπλανητικά επιχειρήματα, όπως η υποτιθέμενη αποδοχή της σε άλλες χώρες, η επίσης υποτιθέμενη αποτελεσματικότητά της, τα προβλήματα που εμφανίζει η «κλασική» ιατρική (αναμενόμενα για κάθε επιστήμη η οποία βρίσκεται σε διαρκή διαδικασία αναζήτησης και έρευνας) κτλ.

Η πρόκληση είναι σαφής και παραμένει αναπάντητη: Διατυπώστε σαφώς τις αρχές και υποστηρίξτε την επιστημονική βάση της Ομοιοπαθητικής. Όλα τα άλλα έπονται και θα έχει νόημα η συζήτησή τους μόνον όταν και εάν καταφέρετε να δείξετε ότι η Ομοιοπαθητική εντάσσεται στον χώρο της επιστήμης. Διαφορετικά, δεν έχει θέση στο Πανεπιστήμιο, δεν έχει θέση στο όποιο αποδεκτό από την πολιτεία σύστημα ιατρικής φροντίδας. Μην ανησυχείτε, πάντως, δεν θα χάσετε τη δουλειά σας, αφού (δυστυχώς) πάντοτε θα υπάρχουν άνθρωποι που θα καταφεύγουν σε αυτήν, όπως καταφεύγουν στους αστρολόγους και στις χαρτορίχτρες.

Ας τελειώνουμε όμως με τους παραπλανητικούς χαρακτηρισμούς. Δεν υπάρχει «κλασική» και μη κλασική ή «εναλλακτική» ιατρική. Η ιατρική είναι μία, εφαρμόζει την επιστημονική μεθοδολογία στην έρευνα των ασθενειών, είναι μια εφαρμοσμένη

επιστήμη που διαρκώς ερευνά και μαθαίνει, που κάνει σφάλματα αλλά επιδεικνύει και τεράστια πρόοδο, είναι συμβατή με το σύνολο της επιστημονικής γνώσης (φυσική, χημεία, βιοχημεία, βιολογία κτλ.) και προσφέρει ουσιαστική φροντίδα σε εκατομμύρια ασθενών στον κόσμο. Αν κάποιος θεωρούσε ότι έχουν να συνεισφέρουν κάτι καινούργιο σε αυτή την προσπάθεια, οφείλουν να θέσουν τις μεθόδους και τα ευρήματά τους στη βάση του επιστημονικού ελέγχου, όπως κάνουμε όλοι μας σε όλα τα επιστημονικά πεδία. Και αυτό είναι που δίνει το δικαίωμα σε κάθε επιστήμονα, ανεξαρτήτως ειδικότητας, να έχει λόγο για το θέμα και να αμφισβητεί την υπόσταση της όποιας «εναλλακτικής» προσέγγισης σε αμιγώς επιστημονικά ζητήματα. Γιατί γράφτηκε και αυτό από τους υποστηρικτές της Ομοιοπαθητικής: Πώς είναι δυνατόν επιστήμονες από άλλα πεδία να εκφέρουν άποψη; Η επιστήμη, όμως, δεν είναι κλειστό κλαμπ. Έχει αρχές, μεθοδολογία και διαδικασίες που ισχύουν για όλα τα πεδία. Έχει κατακτήσει ένα σώμα γνώσης που είναι ενιαίο και περιλαμβάνει όλα τα επίπεδα οργάνωσης του φυσικού κόσμου. Από την οικολογία ως τη φυσική, δεν υπάρχει ριζική ασυμβατότητα. Αντιθέτως, οι αρχές της Ομοιοπαθητικής δεν εντάσσονται στο σώμα αυτό.

Η πολιτεία σε ένα σύγχρονο κοσμικό κράτος οφείλει να αποδέχεται τα επιστημονικά ευρήματα και να θεσμοθετεί βάσει αυτών. Είναι λυπηρό το ότι μέχρι στιγμής ούτε οι Ιατρικές Σχολές ούτε και η διοίκηση του Πανεπιστημίου Αιγαίου τοποθετήθηκαν επί του ζητήματος. Αναρωτιέται κανείς αν «παίζονται» άλλα παιχνίδια πίσω από την έμμεση προσπάθεια «επισημοποίησης» της Ομοιοπαθητικής. Φαινόμενα των καιρών και αυτά...

Με τιμή

(Πηγή: "BHMASCIENCE" 24-2-2008)